

Deset rad PRO DŮSTOJNĚJŠÍ ŽIVOT

Horko těžko poplatíte nejnnutnější? Neumíte si vydupat pomoc na úřadech? Stydíte se nebo bojíte říct si o lepší podmínky v práci?

Jestli ještě navíc vůbec nic neušetříte, protože není z čeho si ukládat stranou, zpozorněte. Patříte k milionu tři sta tisícům Čechů a Moravanů žijících v totální nejistotě, kteří mají svůj název – neviditelní. Právě jim se snaží už druhým rokem pomáhat stejnojmenný projekt. Jeho manažerka a také tisková mluvčí společnosti Provident Kateřina Jarošová našťastí nachystala deset zásadních doporučení, která by vás mohla vyvést ze šlamastyky ven. Plus tedy mrkněte pro jistotu také na stránky projektu Neviditelní.org

1. NA VŠECHNO ŽÁDEJTE PAPIŘ

Pracujete pouze na dobré slovo, na černo a spoléháte se na ústní sliby? Nebo se spokojíte s tím, když vám úředník poradí mezi dveřmi? Nedělejte to. Smlouvy (pracovní, nájemní a další) či písemná vyjádření jsou štítem a ochranou před problémy. U papírové smlouvy máte vždy jistotu, že se dotyčná osoba vyjádří co nejpřesněji a pravdivě, protože ji musí podepsat. To je vaše výhoda. Pracovní smlouvy jsou základem pro výpočet výše důchodu nebo pomůžou získat nájem či hypotéku. Vždy chtějte všechno písemně – na papíře nebo e-mailem. Nezapomeňte si vše, co podepisujete, důkladně přečíst. Nic nemusíte podepsat hned, vezměte si čas na prostudování. Důležité dokumenty si pečlivě skladujte doma na jednom místě.

**NEBUĎTE
NEVIDITELNÁ**

2. VÝPLATU NA ÚČET

Když dostanete peníze na ruku, neodvádíte z nich daně ani sociální a zdravotní pojištění. Když se pak ocitnete v tíživé situaci, nedostanete od státu potřebnou pomoc – nemocenskou, rodičovskou, podporu v nezaměstnanosti. Budete mít také nižší důchod. Když si budete chtít koupit byt, hypotéku dostanete jen podle toho, jakou částku dostáváte oficiálně (dle smlouvy).

3. NEKUPUJTE, PŮJČUJTE SI

Sdílená ekonomika je moderní trend, umožňuje využívat výrobky a služby jen tehdy, když je potřebujete. Ušetříte a budete si moci dopřát i věci, které byste si normálně nemohla dovolit koupit. Sdílet s ostatními můžete auto, sportovní vybavení, hudební nástroje, ale třeba i potřeby pro domácnost nebo pracovní nástroje. Dnes existují

půjčovny skoro na všechno. Sdílet a půjčovat si nemusíte jen věci, ale třeba i prostory: dílny, komunitní zahrady, chaty. A třeba zjistíte, že i vy vlastníte něco, co si od vás někdo rád a za poplatek půjčí, a vy se tak do sdílené ekonomiky zapojíte i z druhé strany jako pronajímatel. Kupujte věci z druhé ruky. Nemusí to být jen oblečení v sekáči. Na mnoha místech vznikají tzv. re-use centra, kde zdarma či za malý poplatek můžete pořídit spoustu věcí.

4. VZDĚLÁVEJTE SE

Je důležité znát rozdíl mezi kreditní a debetní platební kartou, rozdíl mezi úrokovou sazbou a RPSN nebo to, jak funguje životní pojištění či důchodové spoření. Možná vás to rodiče nenaučili, protože to sami neumějí. Nepředávejte stejný dluh svým dětem. Stačí do vyhledávače zadat finanční gramotnost a začít studovat.

7. RAĎTE SE S ODBORNÍKY

Nedaří se vám udržet vyvážený rodinný rozpočet, i když si pečlivě vedete příjmy a výdaje? Poradte se s odborníkem. Ty najdete v bezplatných finančních poradnách, v neziskových organizacích, kde vám zdarma poradí.

5. ZJISTĚTE, ZA CO UTRÁCÍTE

Když nevíte, kolik musíte měsíčně zaplatit za všechny poplatky, jídlo či oblečení, tak ani netušíte, kolik můžete každý měsíc ušetřit na horší časy. Přehled příjmů a výdajů umožní najít úspory, ale také výdaje lépe plánovat. Lépe si rozvrhnete,

kolik a kdy utratíte v průběhu měsíce s ohledem na datum, kdy vám chodí výplata, sociální dávky, alimony... Můžete využít notýsek a tužku nebo speciální aplikace. Podobné možnosti nabízí internetové bankovníctví některých bank.

6. NAD VÝDAJÍ PŘEMÝŠLEJTE

Když už víte, za co utrácíte, dokážete snadno rozdělit výdaje na dvě skupiny: nezbytné (jako jsou nájem/hypotéka, energie, jídlo, drogerie a léky, internet a další) a zbytné (volný čas, hry, oblečení, kultura). Cílem není říct, že druhá skupina výdajů je horší. Pro životní pohodu jsou potřeba obě. Naučte se zbytné výdaje řešit chytře. Chcete jít za kulturou? Podívejte se na nabídku alternativních divadel či studentských klubů – ušetříte a ještě poznáte nové lidi a příjemné prostředí. U výdajů nezbytných se taky poohlédněte po levnějších možnostech.

8. REZERVA JE ZÁKLAD

Možná jste slyšela, že byste měla mít našetřeno až šest měsíčních platů. Je to natolik vysoké číslo, že máte pocit, že to nemůžete nikdy zvládnout? Nebojte se toho. Jako záchranná kotva poslouží sebemenší částka, přidávejte peníze postupně. Cílem je připravit se na to, až budete náhle potřebovat novou mikrovlnku, léky pro dítě nebo se vám v kuchyni rozbije židle. S rostoucími úsporami se budete cítit jistější a odpadne vám stres. Nespolehejte se na to, že ušetříte to, co vám na konci měsíce zbude na účtu. Peníze dejte bokem hned, když přijde výplata. Když nebudou peníze snadno dostupné, nebudete v pokušení je hned utratit.

9. ZPENĚŽTE SVOJE ZÁLIBY

Ráda uklízíte a vaříte? Nabídněte služby jako hodinová manželka. Milujete výlety, hory, přírodu? Za peníze můžete dělat průvodkyni nebo pomáhat s vědeckými projekty. Fantazii se meze nekladou. Řada domácností se díky spojení zábavy a práce odrazila od finančního dna, a navíc se zabývají něčím, co je baví.

10. PROBLÉMY ŘEŠTE HNED A NA ROVINU

Přišla jste o práci, zpozdila se platba, se kterou jste počítala? Máte strach, z čeho uhradíte nájem, doplatek za elektřinu, kroužky pro děti? Jediná správná cesta je komunikace. Spojte se s tím, kdo platbu očekává, a vysvětlete mu situaci. Nebudete první ani poslední. Navrhněte možné řešení, třeba formou splátkového kalendáře. Upřímnost funguje spolehlivěji než mlžení nebo odkládání problému.